

Gənc nəslin milli məlik şüurunun inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik hissələrinin tərbiyəsi hər bir dövlətin uzunmüddətli strateji inkişafında mühüm rol oynayır. Çünki gələcəyin cəmiyyətini, dövlətçiliyini və milli dəyərlərini daşıyacaq əsas qüvvə məhz gənclərdir. Milli məlik şüuru insanın öz kimliyini, mənsub olduğu xalqın tarixini, mədəniyyətini, dilini, adət-ənənələrini dərk etməsi və onlara hörmətli yanaşması deməkdir. Vətənpərvərlik isə bu şüurun əməli təzahürü, vətənə sevgi, onun maraqlarını qorumaq və inkişaf etdirmək istəyidir.

Gənc nəslin milli məlik şüurunun inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik hissələrinin tərbiyəsi mövzusu yalnız yanaşmalarla məhdudlaşmır, bu istiqamətdə real mexanizmlərin və praktik addımların atılması xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Müasir dövrdə gənclərin düşüncə tərzli, maraqları və dünyaya baxışı əvvəlki nəsillərdən fərqlənir. Buna görə də milli-mənəvi dəyərlərin aşılarnması da zamanın tələblərinə uyğun, çevik və təsirli üsullarla həyata keçirilməlidir.

Milli məlik şüurunun formalaşma-

laşdırılmalıdır. Gənclər öz milli kimliyini qorumaqla yanaşı, digər xalqlara hörmət etməyi, sülh və əməkdaşlıq ideyalarını da mənimsəməlidir. Sağlam vətənpərvərlik başqalarını inkar etmək deyil, özünü dərk edərək dünyaya açılmaqdır. Bu balans qorunmadıca gənclər həm milli, həm də global vətəndaş kimi formalaşdır.

Vətənpərvərlik tərbiyəsi təkcə şüar və sözləri deyil, real həyat nümunələri ilə aparılmalıdır. Gənclər ölkənin inkişafında, sosial layihələrdə, könüllü fəaliyyətlərdə iştirak edərək vətənə

rin vətən uğrunda göstərdikləri fədakarlıqlar gənclərə örnək kimi təqdim olunmalıdır.

Rəqəmsal texnologiyaların inkişafı və informasiya bolluğu dövründə milli ideyaların düzgün təqdimatı xüsusi

ramağa kömək edir. Bu sahədə yaradılan müasir və keyfiyyətli məhsullar gənclərin diqqətini daha çox cəlb edir.

Gənclərin vətənpərvərlik tərbiyəsinə idman sahələrində də mümkündür.

Layihə çərçivəsində

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi-nin dəstəyilə "Gənc nəslin milli məlik şüurunun inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik hissələrinin tərbiyəsi" istiqamətli üzrə layihə çərçivəsində hazırlanıb.

Sağlam vətənpərvərlik başqalarını inkar etmək deyil, özünü dərk edərək dünyaya açılmaqdır

si, ilk növbədə ailədən başlayır. Uşaq ailə mühitində ana dilini öyrənir, milli adət-ənənələrlə tanış olur, böyüklərin davranış və düşüncə tərzini müşahidə edərək öz dünyagörüşünü formalaşdırır. Valideynlərin tarixə, milli dəyərlərə, dövlət rəmzlərinə münasibəti uşağın şüurunda dərin iz buraxır. Əgər ailədə vətənə sevgi, milli kimiyə hörmət aşılarsa, bu hissələr uşağın gələcək həyatında onun ayrılmasız bir hissəsinə çevilir.

Elm və təhsil sahəsində əldə olunan nailiyyətlər də milli məlik şüurunun müasir təzahürələrindəndir. Gənclərin elmi tədqiqatlarla cəlb olunması, innovativ ideyaların dəstəklənməsi ölkənin gələcək inkişafında mühüm rol oynayır. Öz elmi və intellektual potensialını vətənin inkişafına həsr edən gənc, əslində vətənpərvərliyin ən yüksək mərhələsinə nümayiş etdirir. Bu baxımdan elmə və biliyə verilən dəyər vətənə verilən dəyərdir.

Bəliklə, təhsil sistemi milli məlik şüurunun inkişafında əsas sütunlardan biri hesab olunur. Məktəblərdə tədris olunan tarix, ədəbiyyat, coğrafiya və vətəndaşlıq fənləri gənclərə xalqın keçdiyi tarixi yol, qazandığı nailiyyətlər və üzlaşdığı çətinliklər barədə dolğun məlumat verir. Xüsusilə milli qəhrəmanların həyat yolu, azadlıq və müstəqillik uğrunda aparılan mübarizələr gənclərdə qürur hissi yaradır. Bu biliklər sadəcə məlumat xarakəti daşımaqla, eyni zamanda düşüncə, müqayisə və nəticə çıxarma bacarıqları ilə zənginləşdirilməlidir.

Ordu və hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsi də bu prosessdə xüsusi yer tutur. Hərbi biliklərin orduda xidmətə hazırlığı, gənclərin əsaslarını öyrətilməsi onlarda vətənin müdafiəsinə hazır olmaq düşüncəsini möhkəmləndirir. Bu, aqressiv deyil, məsuliyyət və böyük qüvvə üzərində qurulmalıdır. Vətəni qorumağın yalnız silaha deyil, elm, əmək və vicdanla da mümkün olduğunu gənclərə izah edilməlidir.

Milli məlik şüurunun inkişafı eyni zamanda ümumbəşəri dəyərlərlə üz-

bəlliliq hissini daha dərindən yaşayır. Ətraf mühitin qorunması, şəhid ailələrinə dəstək, tarixi abidələrin mühafizəsi kimi fəaliyyətlər gənclərdə məsuliyyət və vətəndaşlıq mövqeyi formalaşdırır. Bu cür fəaliyyətlər gənclərin özünü cəmiyyətin ayrılmaz bir üzü kimi hiss etməsinə şərait yaradır.

Gənclərin ictimai proseslərdə fəal iştirakı onların milli kimlik hissəsinin möhkəmlənməsində mühüm rol oynayır. Dövlət və qeyri-hökumət təşkilatları tərəfindən həyata keçirilən gənclər layihələri, forumları, konfransları və müzakirə platformaları gənclərə öz fikirlərini ifadə etmək, cəmiyyətin problemlərinə münasibət bildirmək imkanı yaradır. Bu prosessdə gənc insan özünü sadəcə müşahidəçi deyil, ölkənin taleyində söz sahibi olan bir vətəndaş kimi hiss edir. Məhz bu hiss vətənpərvərliyin şüurlu şəkildə formalaşmasına zəmin yaradır.

Tarixi yaddaşın qorunması milli məlik şüurunun əsas dayaqlarından biridir. Xalqın keçmişini bilməyən, tarixi hadisələrdən nəticə çıxarmayan bir gənclik sağlam gələcək qura bilməz. Tarix yalnız qələbələrə deyil, həm də faciələrə, itkilərə aiddir. Bu hadisələrin obyektiv şəkildə öyrətilməsi gənclərdə həm qürur, həm də məsuliyyət hissini gücləndirir. Tarixi şəxsiyyətlərin həyat yolu, onla-

nın kəsb edir. İnternet məkanında gənclər üçün cəlbədiç, maraqlandırıcı və eyni zamanda milli dəyərləri əks etdirən məzmunun hazırlanması vacibdir. Sosial şəbəkələrdə milli tarix, mədəniyyət və dövlətçiliklə bağlı layihələrin təşviqi gənclərin bu mövzulara marağını artırır. Bu platformalar və saytlar vətənpərvərlik anlayışı formal deyil, gündəlik həyatın bir hissəsi kimi təqdim olunmalıdır.

Müasir informasiya mühiti də gənclərin dünyagörüşündə mühüm rol oynayır. Lakin sosial şəbəkələr, media və rəqəmsal platformalar həm müsbət, həm də mənfi təsir göstərə bilər. Bu səbəbdən gənclərə təşviqi düşüncə bacarığı aşılarnması, informasiyanı düzgün seçmək və qiymətləndirmək vərdisləri formalaşdırılmalıdır. Milli maraqlara zidd olan, tarixi saxtaşdırılarn və ya mənəvi dəyərləri sırsızdan məlumatlara qarşı sağlam mövqe formalaşdırmaq milli məlik şüurunun qorunmasında vacibdir.

Mədəniyyət və incəsənət də milli məlik şüurunun formalaşmasında əvəzsiz vasitədir. Teatr tamaşaları, filmlər, sənədli layihələr, musiqi və ədəbiyyat gənclərin emosional dünyasına birbaşa təsir edir. Milli mövzulu bədii əsərlər və filmlər gənclərə tarixi hadisələri daha dərindən hiss etməyə, vətən anlayışını yalnız coğrafi məkan deyil, mənəvi dəyər kimi qav-

nın da xüsusi rolu vardır. İdman gənclərdə iradə, intizam, komanda ruhu və mübarizə əzmi formalaşdırır. Beynəlxalq arenada ölkəni təmsil edən idmançıların uğurları gənclərdə milli qürur hissini gücləndirir. Bu uğurlar gənclərə göstərir ki, vətənə xidmət yalnız hərbi sahədə deyil, mədəniyyət, elm və idman sahələrində də mümkündür.

Vətənpərvərlik tərbiyəsinə əmək anlayışı da daxil etməlidir. Hələl zəhmətlə çalışan, peşəsinə məsuliyyətli yənaşan hər bir gənc ölkənin inkişafına töhfə verir. Əməksevərlik, dürüstlük və vicdanlılıq milli xarakterin əsas xüsusiyyətlərindəndir. Gənclərə izah edilməlidir ki, vətənə xidmət yalnız böyük qəhrəmanlıqlarla deyil, gündəlik zəhmətlə, məsuliyyətli davranışla da həyata keçirilir.

Gənclərin hüquq və vəzifələrinin düzgün izah edilməsi vətəndaşlıq şüurunun formalaşmasında mühüm əhəmiyyət daşıyır. Öz hüquqlarını bilən, eyni zamanda üzünə düşən vəzifələri dərk edən gənc cəmiyyətin sağlam üzünə çevilir. Qanunlara hörmət, ictimai qaydaları rəy, dövlət rəmzlərinə ehtiram vətənpərvərlik tərbiyəsinin ayrılmaz hissəsidir.

Bütün bunlarla yanaşı, ələ, məktəb və cəmiyyət arasında sıx əməkdaşlıq olmadan bu məqsədlərə nail olmaq mümkün deyil. Bu üç əsas institutun birgə fəaliyyəti gənclərin həm mənəvi, həm də vətəndaşlıq baxımından formalaşmasını təmin edir. Ailədə verilən ilkin tərbiyə məktəbdə möhkəmləndirilməli, cəmiyyət tərəfindən isə dəstəklənməlidir.

Bəliklə, gənc nəslin milli məlik şüurunun inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik hissələrinin tərbiyəsi dinamik və çoxşaxəli bir prosesdir. Bu prosessdə müasir yanaşmalarla milli dəyərlərin vahəddi əsas prinsip kimi qitxi etməlidir. Gənclər öz keçmişini dərk edərək, bu gündü qiymətləndirərək və gələcəyə inamla baxdıca, vətənpərvərlik onların düşüncə tərzinin və həyat mövqeyinin ayrılmaz hissəsinə çevriləcəkdir.

Elnura İSAXAN